

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)

за освітньою програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: «Облік, аналіз і аудит доходів підприємницької діяльності
(на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»)»
(назва теми)

Виконавець:

студентка ЦЗВФН група бзф1м

Прошкіна Юлія Андріївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Добрунік Тетяна Пилипівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ОДЕСА 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Метою будь-якого підприємства незалежно від галузі діяльності, форми власності та інших факторів в умовах ринкової економіки є отримання доходу. Дохід є найважливішим та ключовим показником роботи підприємства, що виражає результати його діяльності. Від отримання доходів залежить можливість функціонування підприємства, його конкурентоспроможність та фінансовий стан. Розмір отриманих доходів визначає ефективність діяльності підприємства та створює основу для його самофінансування за умови, що його достатньо для покриття витрат, виконання зобов'язань та утворення чистого прибутку. Для власників (акціонерів) підприємств, достатні доходи є гарантією того, що вони отримають прибуток від діяльності підприємства, що є однією з їх цілей. В сучасних умовах господарювання поняття «дохід» має важливе не тільки наукове, але й прикладне застосування. Особливо важливим є використання цієї економічної категорії для потреб обліку, оподаткування та звітності. Тому розгляд проблем щодо відображення в обліку доходів, аналітичних та аудиторських процедур на підприємствах є актуальною темою для дослідження

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значну увагу дослідженню проблем організації та методики бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту доходів підприємницької діяльності приділили у своїх працях такі науковці: Васильєва, В. Г., Семенюк, Д. Ю., Вільман Д.Ю., Іонін Є.Є., Глушко Л.В. Воскалько Н.М., Воскалько В.І., Волощина О. А., Кордзаія І. А., Даценко С. М., Ульченко А. М., Лоханова Н.О., Добрунік Т.П., Козаченко А.Ю., Крот Ю.М., Майданюк В.В., Кубіній Н.Ю., Макаренко А. П., Мулик Т. О., Павелко О.В., Подолянчук О.А., Селіванова Н.М., Яворська Т.І., та ін. Незважаючи на ґрунтовні дослідження зазначеної проблеми, зауважимо, що з огляду на постійне оновлення нормативної бази, питання, що пов'язані з теорією і практикою облікового відображення доходів підприємницької діяльності, контролю за її формуванням, проведення аналізу та аудиту з метою визначення стратегічних напрямків розвитку потребують подальшого вивчення на рівні конкретних підприємницьких структур.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретико-методичних аспектів та обґрунтування практичних рекомендацій щодо удосконалення діючої системи обліку, аналізу та аудиту доходів підприємницької діяльності для інформаційного забезпечення ефективного управління підприємством.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення наступних завдань:

- розглянути економічний та обліковий аспекти визначення сутності доходів підприємницької діяльності та їх види;
- здійснити моніторинг нормативно-правових документів, які регламентують порядок відображення в обліку доходів підприємницької діяльності;

- визначити особливості відображення доходів у фінансовій звітності за національними та стандартами;
- вивчити організаційні аспекти діяльності та надати загальну економічну характеристику підприємства;
- проаналізувати і оцінити діючу систему бухгалтерського обліку формування доходів підприємницької діяльності підприємства;
- визначити основні недоліки та надати конкретні рекомендації щодо вдосконалення обліку доходів на підприємстві;
- провести аналіз динаміки, структури доходів підприємницької діяльності та здійснити оцінку ефективності діяльності підприємства;
- розглянути методичні аспекти проведення аудиту та встановити достовірність відображення їх в обліку та звітності;
- здійснити економіко-статистичне моделювання процесу підвищення прибутковості підприємства

Об'єктом дослідження є виробничої-господарська і фінансова діяльність підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад» в частині операцій, які пов'язані з формуванням підприємницьких доходів.

Предметом дослідження є теоретико-методичні основи та практичні аспекти обліку, аналізу та аудиту доходів підприємницької діяльності.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися як загальні так і специфічні методи: монографічний (вивчення вітчизняного та міжнародного досвіду обліку доходів), абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення і формування висновків), системного аналізу (аналіз економічного стану досліджуваного підприємства), статистичні методи (спостереження, групування, графічний метод, порівняння). Задля визначення факторів впливу на прибутковість підприємства та розробки стратегії його стійкого розвитку було використано методи стратегічного аналізу – SWOT-аналізу та економіко-статистичного моделювання із застосуванням кореляційно-регресійного аналізу впливу факторіальних ознак на результативність підприємства.

Інформаційною базою дослідження слугували законодавчі та нормативно-правові акти України з питань обліку, аудиту та оподаткування підприємницьких доходів, національні та міжнародні стандарти обліку. У процесі написання кваліфікаційної роботи досліджені і використані наукові праці провідних вітчизняних вчених в області фінансового обліку, аналізу та аудиту підприємницьких доходів. Для дослідження практичних аспектів обліку підприємницьких доходів було отримано інформацію з підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад», зокрема розпорядчі, реєстраційні документи, первинні облікові документи, господарські договори, фінансова та податкова звітність.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (60 найменувань) та 22-х додатків. Загальний обсяг роботи становить 98 сторінок. Основний зміст викладено на 91 сторінці. Робота містить 21 таблицю, 25 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретико-методичні аспекти обліку доходів та їх відображення у звітності підприємств» наведено сутність та класифікацію доходів підприємницької діяльності в економічному та обліковому аспекті, розкрито термінологію доходів за міжнародними стандартами, проаналізовано нормативно-правове забезпечення обліку формування підприємницьких доходів, наведено умови визнання підприємницького доходу з урахуванням вимог національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, визначено особливості визнання доходів та відображення їх у фінансовій звітності, представлено основні податкові аспекти визнання та формування доходів у податковій звітності суб'єктів підприємництва відповідно до загальної та спрощеної системи оподаткування, представлено податкові різниці, що виникають при отриманні доходів з метою коригування бази обчислення податку на прибуток.

У другому розділі «Організаційно-практичні аспекти обліку доходів підприємницької діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад»» представлено організаційні аспекти впровадження підприємницької діяльності ТОВ «Телекарт-прилад», визначено основні види продукції підприємства, від реалізації якої отримується дохід, проаналізовано основні складові ресурсного потенціалу підприємства, економічні показники його розвитку, розглянуто діючу систему ведення бухгалтерського обліку та оподаткування, практичні аспекти документального оформлення та визнання підприємницьких доходів ТОВ «Телекарт-Прилад», відображення операцій з формування доходів за видами діяльності у системі бухгалтерського обліку та фінансовій звітності підприємства. Запропоновані напрямки поліпшення облікового забезпечення систематизації підприємницьких доходів, розкриття інформації в обліковій політиці підприємства, впровадження системи бюджетування з метою прийняття управлінських рішень.

У третьому розділі «Організаційно-практичні аспекти аналізу та аудиту формування доходів підприємницької діяльності» визначено основні напрямки здійснення аналізу доходів підприємницької діяльності, проведено аналіз динаміки та структури доходів ТОВ «Телекарт-Прилад», наведено динаміку абсолютних показників прибутковості підприємства у вигляді фінансових результатів підприємства, та відносних показників ефективності - рентабельності, представлено основні організаційні та методичні аспекти проведення аудиту підприємницьких доходів, представлено програму проведення аудиту доходів, наведено аудиторські процедури та тестування аудиторських ризиків, проведена оцінка впливу факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на діяльність підприємства, наведено результати економіко-статистичного моделювання, визначено стратегію підприємства за результатами SWOT-аналізу та внесені пропозиції щодо підвищення ефективності діяльності підприємства та зміцнення його конкурентних позицій.

ВИСНОВКИ

На основі узагальнення матеріалів дослідження одержані наступні теоретичні та практичні результати роботи відповідно до поставлених завдань.

1. Вивчаючи різні джерела даяк визначено, що доходи доцільно розглядати у вигляді надходжень, отриманих у результаті його господарської діяльності за певний період часу у вигляді конкретних економічних вигід, одержаних внаслідок використання в господарському процесі залучених для цього економічних ресурсів в умовах прийняттого рівня підприємницького ризику. Щодо класифікації підприємницьких доходів, то слід звернути увагу як на бухгалтерський підхід, так і на управлінський. Бухгалтерський підхід передбачає розмежування доходів за видами діяльності: операційної та іншої операційної, фінансової та інвестиційної. Важливим при управлінському підході є розмежування доходів для прийняття управлінських рішень на релевантні й нерелевантні.

2. Визначено, що на національному рівні визнання та відображення в обліковій системі процесу формування доходів за видами діяльності регламентовано нормами НП(С)БО 15 «Дохід», порядок їх систематизації у фінансовій звітності визначається НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», у міжнародній практиці обліку – доходи визнаються та відображуються в обліку відповідно до регламентації за МСФЗ 15 (IFRS 15) «Дохід від договорів із клієнтами».

3. Задля формування інформації у фінансовій звітності підприємства користуються Методичними рекомендаціями по заповненню форм фінансової звітності № 433, відповідно до яких усі отримані доходи систематизуються за певними видами діяльності. Окремо відображуються чистий дохід від реалізації продукції, який визначається як виручка від реалізації за вирахуванням ПДВ та акцизу, доходу за повернутий товар, доходу на користь комітента. Потім зазначаються Інші операційні доходи, доходи від участі в капіталі, інші фінансові доходи та інші доходи, отримані підприємством у результаті своєї діяльності. Також отримані доходи зазначаються у формах податкової звітності платників податку на прибуток та платників єдиного податку.

4. Встановлено, що основним видом діяльності підприємства ТОВ «Телекарт-Прилад» є КВЕД 26.51 Виробництво інструментів і обладнання для вимірювання, дослідження та навігації. Також підприємство займається виробництвом обладнання зв'язку, електророзподільчої та контрольної апаратури. Для забезпечення виробничого процесу використовується інноваційне обладнання. Підприємство володіє потужним виробничим потенціалом, який представлений необоротними та оборотними активами, а також кваліфікованим кадровим потенціалом. За період 2017-2020 рр. значно збільшилося майно підприємства, валюта балансу зросла на 325553,0 тис. грн., тобто майже у 4 рази. Це свідчить про нарощування потенційних можливостей зростання виробництва продукції ТОВ «Телекарт-Прилад». Зростання відбулося за усіма складовими ресурсного потенціалу: основні засоби збільшилися на 10596,0 тис. грн, оборотні активи – на 334160,0 тис. грн. (більш ніж у 5 разів),

удвічі збільшилися трудові ресурси. Відповідно зростання відбулося і за джерелами формування ресурсів підприємства, а саме зростання власного капіталу та поточних зобов'язань. Нарощування виробничо-ресурсного потенціалу підприємства відзначилося на стрімкому зростанню обсягів продажів та відповідно й чистого доходу від реалізації продукції, товарів, робіт, послуг. За 2017-2020 роки чистий дохід від реалізації набув стрімкого зростання з 95775 тис. грн. у 2017 році до 438715 тис. грн. у 2020 році.

5. Встановлено, що облікове забезпечення формування підприємницьких доходів ТОВ «Телекарт-Прилад» відповідає нормативам та знаходиться на досить високому рівні. Для систематизації облікової інформації використовується сучасна програма «ІТ Підприємство». Концептуальною основою ведення обліку є національні положення стандарти, види підприємницьких доходів представлені доходами від основної діяльності – реалізації продукції, товарів, послуг; доходами іншої операційної діяльності – доходами від операційних курсових різниць, від оперативної оренди, від результатів інвентаризації та безоплатного отримання оборотних активів, фінансовими доходами у вигляді нарахованих до отримання дивідендів. Облік зазначених доходів ведеться на відповідних рахунках та субрахунках 7 класу рахунків. На підприємстві встановлено деталізацію аналітичного обліку доходів, отриманих від основної діяльності за видами та групами продукції і товарів. Отримані доходи знаходять своє відображення у фінансовій та податковій звітності підприємства. Відповідно до Податкового Кодексу України ТОВ «Телекарт-прилад» є платником податку на прибуток з коригуванням фінансового результату на податкові різниці.

6. Підприємству рекомендовано внести зміни в облікову політику щодо умов визнання, дати визнання доходів від продажу товарів (послуг), їх оцінки, віднесення підприємницьких доходів до класифікаційних груп за операційною, фінансовою та інвестиційною діяльністю з метою покращення обліково-інформаційного забезпечення формування доходів ТОВ «Телекарт-Прилад», як важливого елемента формування фінансового результату та результативного показника використання виробничого потенціалу. Підприємству ТОВ «Телекарт-Прилад» доцільно рекомендувати впровадження процесу бюджетування основної діяльності підприємства, що дозволить досягти визначених показників ефективності роботи підприємства; синхронізувати процеси реалізації та виробництва продукції; оптимізувати процеси матеріального забезпечення виробництва; забезпечити ритмічність випуску продукції; забезпечити виконання договорів поставок продукції у зазначений строк; спланувати грошові потоки.

7. Встановлено мету та завдання проведення аналізу підприємницьких доходів. Із застосуванням методів статистичного аналізу визначено темпи росту та темпи приросту чистого доходу від реалізації за базисним та ланцюговим методом. У 2020 році порівняно з 2019 роком, тобто за 1 рік, чистий дохід від реалізації продукції ТОВ «Телекарт-Прилад» на 59665,0 тис. грн. або на 16,8%, при чому кожний відсоток цього зростання містить у собі 51126,8 тис. грн. Найбільшого зростання чистий дохід від реалізації зазнав у 2019 році порівняно

із 2018 роком. Отже, у 2019 році порівняно з 2018 роком, тобто за даний рік, чистий дохід від реалізації продукції збільшився на 212548,0 тис. грн. або на 127,6 %, при чому кожний відсоток цього зростання містить у собі 93386,6 тис. грн. За період з 2017 р. по 2020 р., або у 2020 році порівняно з 2017 роком, тобто за 4 роки, чистий дохід від реалізації продукції ТОВ «Телекарт-Прилад» збільшився на 342940,0 тис. грн., або на 358,1 % Протягом аналізованого періоду чистий дохід від реалізації в середньому щорічно зростав майже на 85735,0 тис. грн., тобто на 46,3%.

Збільшилися загальна сума отриманих підприємницьких доходів, та значно збільшилася доходи від фінансової діяльності (від отриманих дивідендів) у 2020 році порівняно із 2017 роком на 12536,0 тис. грн, а порівняно із 2019 роком на 3685,0 тис. грн. Під впливом змін динаміки доходів і відповідного витрат підприємства у 2019 році значного зростання набули усі види фінансового результату: валовий прибуток, фінансовий результат від операційної діяльності, чистий фінансовий результат. Проте у 2020 році, більш уповільнене зростання доходу від реалізації, як було визначено лацюговим методом, призвело до значення абсолютних показників прибутковості підприємства. Відносні показники ефективності господарювання значного зростання набули у 2019 році і це підтверджено попередніми констатуваннями зростання дохідності і прибутковості підприємства. У 2020 році майже усі показники рентабельності трохи знизилися.

8. Встановлено мету та завдання проведення аудиту підприємницьких доходів. Визначено надійність системи внутрішнього контролю та обліку ТОВ «Телекарт-Прилад», наведено аудиторське тестування оцінених ризиків на рівні фінансової звітності. Представлено аудиторську програму, яка включає аналітичні процедури, тестування статей фінансової звітності. Наведено програму проведення аудиту доходів із переліком аудиторських процедур. Представлено етапи проведення перевірки операцій з формування підприємницьких доходів ТОВ «Телекарт-прилад» - ознайомлення з обліковою політикою підприємства, перевірку достовірності інформації про доходи за видами діяльності в обліку підприємства, перевірка достовірності показників фінансової звітності, перевірка правильності формування показників у податковій звітності.

9. З метою визначення стратегічних напрямків розвитку ТОВ «Телекарт-прилад» було проведено СВОТ-аналіз, за результатами якого встановлено, що основна стратегія підприємства – постійне збільшення об'ємів товарообороту з метою отримання прибутку та реалізація на його основі економічних та соціальних інтересів учасників та трудового колективу. Тому підприємство щорічно нарощує свій потенціал, що у кінцевому результаті задовольняє не тільки особисті потреби але й паралельно виконує більш важливу місію, забезпечуючи відповідний продовольчий ринок своїми товарами. Вирішення економіко-статистичної моделі встановило, найбільший вплив з обраних факторів має віддача основних факторів – при збільшенні цього фактору обсяг чистого доходу від реалізації зростає на 114 тис. грн., також обсяг матеріальних

витрат – при збільшені на 1 тис. грн. обсяг чистого доходу від реалізації зросте на 38 тис. грн. Дані результати свідчать про те, що зростання ефективності використання основних засобів та витрати якісних матеріалів на пряму впливають на обсяг виробленої продукції, що безпосередньо визначає величину отриманого доходу від основної діяльності ТОВ «Телекарт-Прилад».

АНОТАЦІЯ

Прошкіна Ю.А. «Облік, аналіз і аудит доходів підприємницької діяльності (на прикладі ТОВ «Телекарт-Прилад»)»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «071 «Облік і оподаткування»» за освітньою програмою
(шифр та назва спеціальності)

професійного спрямування «Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності». –
(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2022.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти сутності та класифікації доходів, теоретико-практичні аспекти обліку доходів підприємницької діяльності та їх відображення у фінансовій звітності з урахуванням вимог національних та міжнародних стандартів обліку, організаційні основи аудиту формування доходів підприємницької діяльності.

Проаналізовано основні економічні показники розвитку підприємства, динаміку формування доходів та їх вплив на прибутковість підприємства, діючу систему обліку та методіку проведення аудиту доходів на підприємстві, вплив факторів внутрішнього та зовнішнього середовища на ефективність діяльності підприємства.

Запропоновано напрямки поліпшення облікового забезпечення систематизації доходів на основі поглиблення інформації в обліковій політиці підприємства про доходи за видами діяльності, впровадження системи бюджетування на підприємстві.

Ключові слова: доходи підприємницької діяльності, аналітичний облік, синтетичний облік, аналіз, аудит, SWOT-аналіз, моделювання

ANNOTATION

Proshkina Julia «Accounting, analysis and audit of business incomes (on the example of «Telekart-Prvylad» LLC)»

Thesis for Master degree in specialty 071 «Accounting and taxation»
(code and name of the specialty)

under the master's program «Accounting, audit and taxation of business activities»
(title of master program)

– Odessa National Economics University. – Odessa, 2022

Thesis deals with theoretical aspects of the substance and classification of incomes, theoretical and practical aspects of accounting for business incomes and its reflection in financial statements according to National and International Accounting standards, organizational principles of audit of the formation of incomes.

Author analysis the main economic indicators of the enterprise development, the dynamics of income generation and their impact on the profitability of the enterprise, the operating accounting system and the methods for carrying out the audit of incomes at the enterprise, the influence of internal and external environmental factors on the efficiency of the enterprise.

We have recommended the directions for improving the accounting support for the systematization of income based on deepening the information in the accounting policy of the enterprise about income by types of activity, implementation of the budgeting system at the enterprise.

Keywords: business incomes, analytical accounting, synthetic accounting, analysis, audit, SWOT analysis, modeling